

INFORME 2019

SOBRE EXCLUSIÓ I DESENVOLUPAMENT SOCIAL A LA DIÒCESI DE BARCELONA

FUNDACIÓN FOESSA
FOMENTO DE ESTUDIOS SOCIALES
Y DE SOCIOLOGÍA APLICADA

Què és el VIII Informe Foessa?

És una **mirada a la realitat social i a les condicions de vida** de la població que va més enllà de la pobresa econòmica. Busca analitzar les diferents pobreses que provoca l'exclusió social.

Un informe que es nodreix de múltiples disciplines de les ciències socials i de múltiples mostres estadístiques. Aquest treball rigorós d'investigació al servei de la societat es realitza **cada 5 anys**.

És la primera vegada que es duu a terme l'informe al nivell de la diòcesi de Barcelona.

Es tracta d'un projecte en el qual han participat **més de 500 persones**, amb un equip de **125 investigadors** de 30 universitats i **13 organitzacions d'acció i d'investigació**. S'ha recollit la informació de 29.000 persones a Espanya, 2.800 a Catalunya i 1.700 a la diòcesi de Barcelona.

Per què exclusió i no pobresa?

A Càritas sabem que les situacions de vulnerabilitat són multidimensionals, no es poden solucionar només amb ajudes econòmiques. Per això ens cal parlar des d'una visió més àmplia, no només de pobresa econòmica, sinó de situacions d'exclusió social.

L'exclusió és la pèrdua d'integració i de participació de la persona en la societat. Es queda fora de la vida social, econòmica i cultural per una manca de drets, de recursos o capacitats bàsiques. És un concepte que va més enllà d'allò econòmic i de la pobresa. L'exclusió social és una acumulació de dificultats que provoca un allunyament de l'espai central de la societat. Un procés en forma d'espiral que t'expulsa del centre d'integració en la societat.

L'Informe Foessa és pioner en posar la lupa en les situacions de vulnerabilitat que veiem a Càritas i en captar molts matisos que passen despercebuts per a la resta d'estadístiques oficials i que permeten conèixer amb profunditat la pobresa i l'exclusió.

Per mesurar l'exclusió social utilitzem 35 indicadors que miren la participació en l'ocupació, en la capacitat de renda, en l'accés a drets bàsics, com són l'habitatge, la salut, l'educació, participació política, i que mesuren l'absència de llaços socials (la solitud) i les relacions socials conflictives.

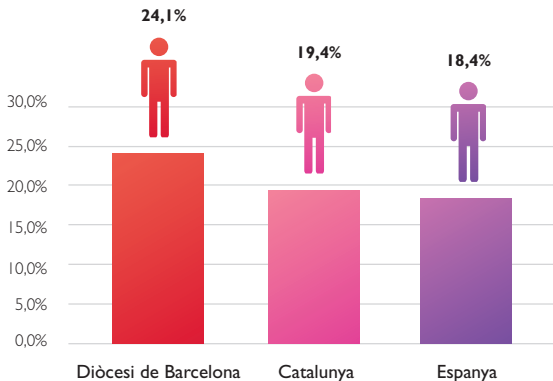

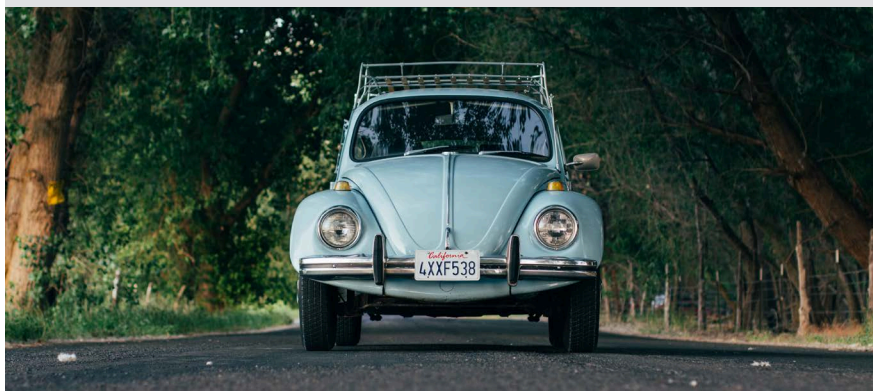
Quines especificitats presenta la diòcesi de Barcelona?

Les grans ciutats estan patint problemes comuns d'àmbit mundial, sense poder intervenir en les causes, però rebent-ne les conseqüències.

La cruesa que es viu en ciutats com Barcelona, Badalona, Cornellà, l'Hospitalet o Santa Coloma fa que l'exclusió social sigui superior a la del conjunt de Catalunya i d'Espanya. A les grans ciutats, l'exclusió residencial és més greu, el pol d'atracció de persones estrangeres és més gran, les condicions laborals són més precàries i hi ha un grup més nombrós de persones en situació d'exclusió social severa.

Percentatge de la població en situació **d'exclusió social**

***CIRQUEM PER LA MATEIXA CARRETERA
PERÒ A DUES VELOCITATS***

Una part de la nostra societat avança amb comoditat, però una altra s'està quedant enrere.

La desigualtat augmenta i l'exclusió social s'enquista.

1 de cada 4 persones es troba en situació **d'exclusió social** a la diòcesi de Barcelona (646.000 persones).

A la diòcesi de
Barcelona, prop d'un
milió de persones
no compten amb un
habitatge digne.

1 de cada 3 persones

EL CALIU DE LA LLAR

No tenir un habitatge digne és un dels principals factors d'exclusió.

1 de cada 3 persones de la nostra diòcesi té problemes per mantenir o accedir a una llar digna.

- **190.000** persones viuen en habitatges insegurs (de relloguer, en procés de desnonament, amb situacions de violència familiar).
- **670.000** persones viuen en habitatges inadequats (condicions d'insalubritat, amuntegament...).
- **455.000** persones viuen en pobresa severa després de pagar les despeses d'habitatge.

L'atur continua. No tenir ocupació **multiplica per 2,6** el risc de caure en l'exclusió social.

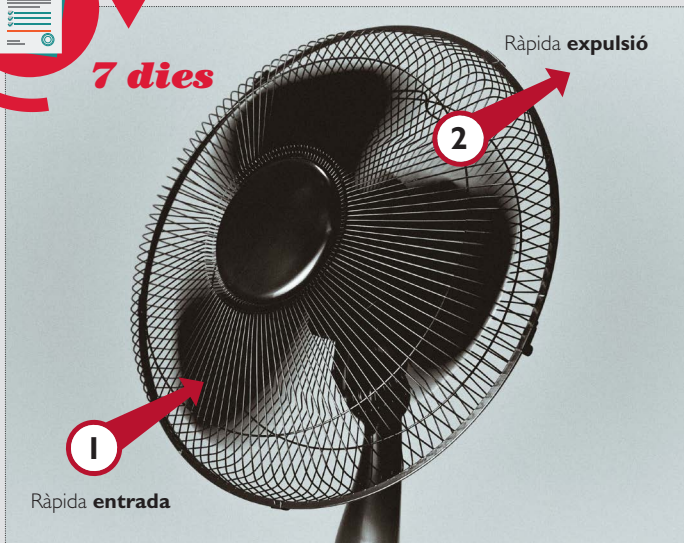
El treball es precaritza i passa de ser un factor de protecció a un factor d'exclusió.

Una temporalitat excessiva (**1 de cada 3** contractes té una durada de **7 dies o menys**) i una parcialitat involuntària (el **51%** de les persones que tenen contractes parcials declara que no ha trobat una feina a jornada completa) fan que els treballadors circulin com l'aire dins d'un ventilador: **Entren ràpidament al mercat laboral, però en són expulsats amb la mateixa rapidesa.**

1 de cada 3 contractes laborals

7 dies

El treball precari no genera unes **condicions de vida dignes.**

AVUI, MACARRONS

Hi ha famílies que no poden triar quina alimentació donen als seus fills. Prop de **100.000 persones** (un 4% de la població) de la diòcesi de Barcelona viuen en llars sense una alimentació bàsica.

Les situacions de sobreendeutament són una gran dificultat per a les famílies amb menys recursos. El 38% han reduït les despeses en subministraments.

Les persones en situació de pobresa severa no disposen dels ingressos mínims per cobrir les seves necessitats bàsiques.

La renda garantida de ciutadania no arriba a 1 de cada 2 persones en situació de pobresa severa.

persones en exclusió.

Dificultats econòmiques
per accedir a **material escolar**.

EM SERVEIX ANAR A L'ESCOLA?

L'educació continua essent un factor determinant en les dinàmiques d'exclusió social. Un elevat nivell d'estudis minimitza les probabilitats de caure en situacions d'exclusió social.

A la nostra diòcesi, les llars sustentades per persones sense estudis o amb estudis primaris incomplets registren uns nivells **d'exclusió del 34%**, una bretxa que s'eixampla respecte de les llars sustentades per persones amb estudis universitaris (amb només el 10% d'exclusió).

Les dificultats econòmiques per adquirir els materials escolars afecten un **34%** de la població en situació d'exclusió social (8 punts més que al conjunt de Catalunya, que se situa al **26%**).

L'exclusió es **triplica** si no es tenen finalitzats els estudis.

JO NO VOTO PERQUÈ...

Les persones en situació d'exclusió social voten menys que la resta, perquè no perceben que les seves necessitats estiguin representades en els partits polítics.

L'exclusió política extrema es dona en aquelles persones que ni tan sols tenen dret a votar. El **15%** de les llars tenen alguna persona **sense dret a triar** els seus representants polítics.

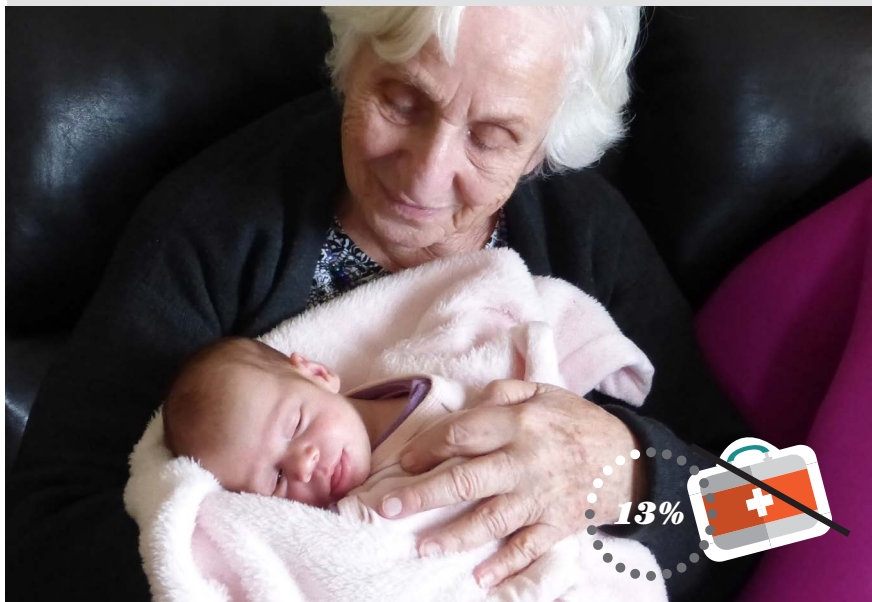
La participació civicopolítica és clau com a constructora de la integració social.

El **77%** de les llars de la diòcesi de Barcelona es troben insatisfetes amb el funcionament de la democràcia.

NECESSITEM CUIDAR I QUE ENS CUIDIN

I de cada 3 llars necessita cures per a la criança, per edat avançada, per dependència o per malaltia. Les dones són les que realitzen la majoria d'aquestes cures.

Salut i exclusió social tenen una relació bidireccional (les situacions d'exclusió social impacten de manera negativa en la salut i, d'altra banda, els problemes de salut poden ser origen de situacions d'exclusió).

A la diòcesi de Barcelona, **352.000 persones** (el 13% de la població) han deixat de comprar medicines i de seguir tractaments per problemes econòmics.

15%

SOM AMB ELS ALTRES

A la diòcesi de Barcelona hi ha un **15% de les persones en situació d'aïllament**, situacions que estan augmentant els darrers anys.

Davant de les situacions d'aïllament i de falta de xarxes socials hem de crear comunitat, espais d'abric acollidors.

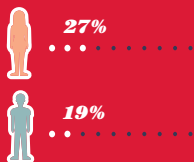

La comunitat **és clau per integrar** les persones en situació d'aïllament social.

Si ets dona, migrant, a l'atur, o si ets família nombrosa o monoparental tens més probabilitat de caure en l'exclusió social.

ALGUNS HO TENEN PITJOR QUE ALTRES

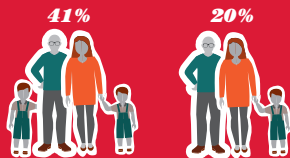
Si ets **dona**, tens més risc de caure en l'exclusió social que si ets home.

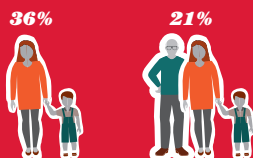
Si ets una **persona migrant**, tens 3 vegades més probabilitats de caure en l'exclusió (tot i que 7 de cada 10 llars en exclusió són espanyoles).

Si ets **família nombrosa** es multiplica x2 el risc de caure en l'exclusió.

Si ets **família monoparental** tens més risc de caure en l'exclusió.

Les **famílies amb menors** estan més exposades a l'exclusió social. El 27% dels menors es troba en situació d'exclusió.

ALGUNS HO TENEN PITJOR QUE ALTRES

La població en situació d'exclusió es troba estancada perquè l'ascensor social no funciona, i amb dificultats per millorar les seves condicions de vida.

És més greu en el cas de les llars amb menors.

Si durant la infància has patit dificultats econòmiques:

x2

Es multiplica la probabilitat de caure en la pobresa o l'exclusió en l'etapa adulta.

x2

Es multiplica la probabilitat de no acabar els estudis obligatoris.

Les **dificultats econòmiques** severes durant la infància deixen una **marca profunda**.

TRENCAMENT DE LLIGAMENTS

Vivim en una societat deslligada, desvinculada. Els lligaments socials es troben sotmesos a tensions, i la desigualtat amenaça amb trencar-los.

Els deu darrers anys, la renda mitjana a Catalunya ha augmentat un 2% mentre que **ha caigut un 9% la de les persones amb menys recursos**, cosa que ha fet augmentar la bretxa social i tensionar els lligaments socials.

Quin model de societat volem?

Una **societat hiperdesenvolupada**, guiada pel creixement financer i on la persona veu com s'empobreixen les seves condicions de vida?

○ una **societat sostenible**, on viure revinculats, amb subjectes forts que se senten ciutadans i amb una mirada del món cosmopolita?

Necessitem revincular-nos, un objectiu en el qual la construcció de comunitat hi tindrà un paper essencial.

***Hi ha una realitat que VEUS,
i una altra que ÉS.***

***DESPLEGA-LA,
DESCOBREIX-LA
I RESPONSABILITZA-TE'N***

Observatori de la Realitat Social de Càritas
caritas.barcelona/observatori

 @caritasbarcelona

 @caritasbcn

 caritasbcn

Càritas
Diocesana de Barcelona

Plaça Nova, 1
08002 Barcelona
Tel. 93 344 69 00

www.caritas.barcelona